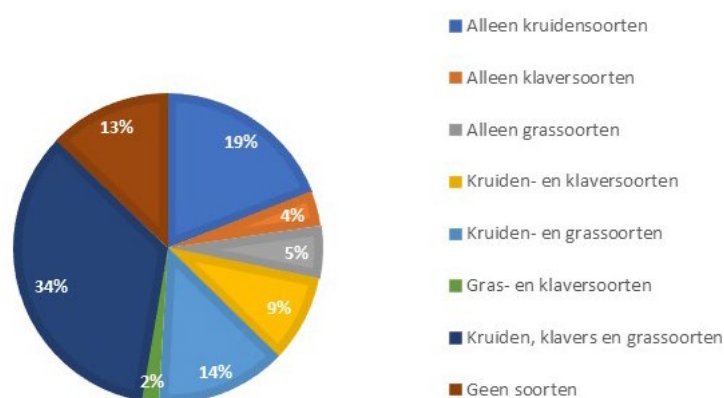

Toelichting resultaten Factsheet

Boerenkennis over kruiden en gras: een onderzoek naar de kennis en motivatie van melkveehouders

Bekende plantensoorten in kruidenrijk grasland - Alle deelnemers van de enquête kennen het begrip kruidenrijk grasland. Wanneer leden van een collectief gevraagd wordt, welke soorten zij verwachten in een kruidenrijk grasland, dan noemt bijna de helft van de deelnemers een combinatie van diverse kruiden- en klaversoorten. Ongeveer een kwart benoemt daarnaast ook 1 of meerdere grassoorten.

Figuur 1: het percentage boeren dat alleen kruiden, klavers, grassoorten of een combinatie van de drie heeft benoemd op basis van de open vraag: "Welke soorten gras en kruiden verwacht u in kruidenrijk grasland?"

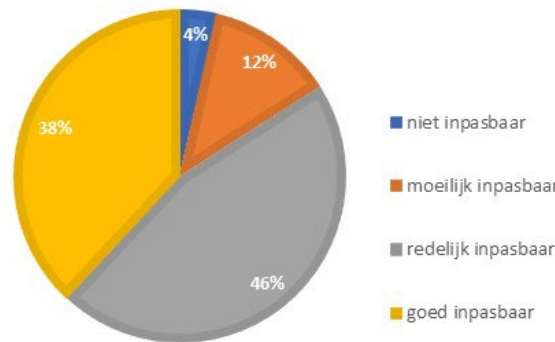
Toch komt men gemiddeld niet verder dan 5 soorten planten of grassen. Veelal worden dan alleen de zeer algemene grassoorten genoemd zoals Engels raaigras, een beemdgras of timotheegras. Bij de kruiden worden paardenbloem, weegbree, pinksterbloem en zuring het vaakst genoemd. Een derde van de respondenten geeft aan geen idee te hebben van te verwachten soorten of komt niet verder dan het omschrijven dat er veel soorten of een grote mate van diversiteit voorkomt. Slechts een paar deelnemers benoemde soorten zoals reukgras, gestreepte witbol, maar ook vergeet-mijn-nietjes, grote ratelaar, veldzuring en dotterbloem.

Als we de benoemde soorten vergelijken met de soorten die per fase in de ontwikkeling van kruidenrijk grasland worden aangetroffen, dan valt het op dat de benoemde soorten vooral voorkomen in fase 1 de grassenmix en fase 2 het dominant stadium van de ontwikkeling kruidenrijk grasland deelnemers (Schippers et al., 2012); het type grasland dat nu het meeste voorkomt in Nederland. Een goede basiskennis over welke soorten kruiden, klavers en grassen in een kruidenrijk grasland voorkomen ontbreekt nog bij zeker de helft van de respondenten.

Kruidenrijk grasland - Ruim 60% van de respondenten geeft aan kruidenrijk grasland te hebben. Gemiddeld heeft elke respondent 7,4 ha kruidenrijk grasland. Een inventarisatie van de kwaliteit van de graslanden is niet meegenomen in de enquête. Een derde van de deelnemers heeft het

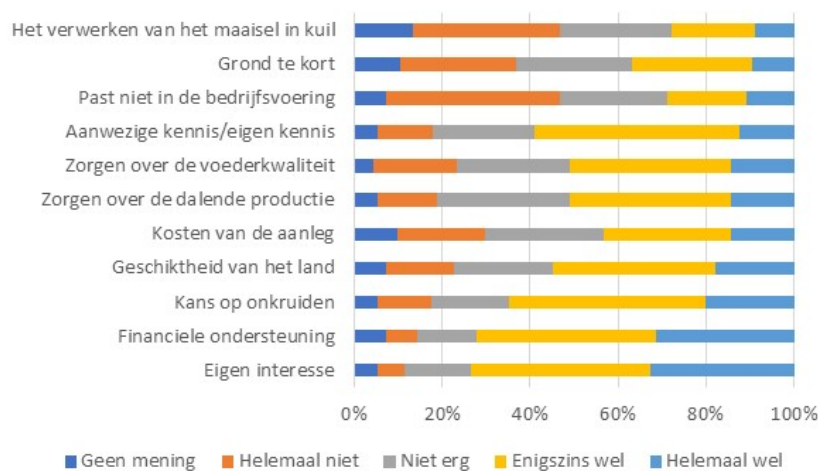
kruidenrijk grasland ontwikkeld door het te verschralen. De overige deelnemers hebben het grasland ingezaaid of doorgezaaid of het was van oudsher al kruidenrijk.

Deelnemers uit het collectief Water, Land en Dijken (WLD) noemden vaker meer kruiden en grassoorten uit het hooiland type ten opzichte van de andere gebieden. Ook lijkt het aandeel kruidenrijk grasland hier hoger te zijn: 83% van de deelnemers geven aan kruidenrijk grasland te hebben of zijn het aan het ontwikkelen.

Figuur 2: het percentage deelnemers dat kruidenrijk grasland inpasbaar vindt op zijn bedrijf uitgesplitst naar niet inpasbaar, moeilijk inpasbaar, redelijk inpasbaar en goed inpasbaar (op basis van 112 respondenten).

Opmerkelijk is dat ruim 80% van de deelnemers vindt dat kruidenrijk grasland goed of redelijk inpasbaar is. Dit biedt kansen voor verdere uitbreiding van het areaal kruidenrijk grasland. Daarnaast hebben de deelnemers aangegeven hoe zwaar bepaalde factoren meetellen voor het invoeren van kruidenrijk grasland op hun bedrijf. Hun eigen interesse is daarin leidend in combinatie met financiële ondersteuning om met de aanleg aan de slag te gaan. Opvallend is dat de inpasbaarheid in de bedrijfsvoering hierin nauwelijks een rol speelt. Een andere factor die bij bijna de helft van de respondenten ook enigszins zwaar mee weegt, is ‘aanwezige kennis/eigen kennis’ en de ‘kans op onkruiden’.

Figuur 3: het percentage deelnemers per factor die meetelt voor het invoeren van kruidenrijk grasland op hun bedrijf uitgesplitst naar geen mening, helemaal niet, niet erg, enigszins wel en helemaal wel (op basis van 112 respondenten).

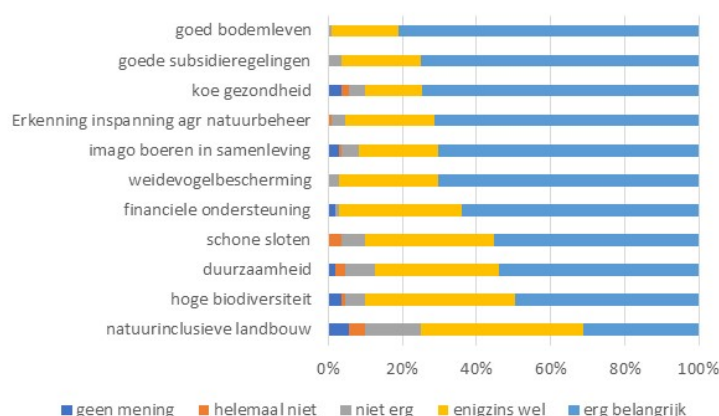
Inpasbaarheid in de bedrijfsvoering is dus geen probleem voor de meeste deelnemers. Het wordt daarom belangrijk om meer boeren geïnteresseerd te krijgen in de voordelen van kruidenrijk grasland. Inzicht bieden in de meerwaarde voor het bedrijf en de subsidiemogelijkheden samen met het nieuwe beheerpakket voor de ontwikkeling van kruidenrijk grasland kan dus helpen om op de korte termijn meer kruidenrijk grasland te gaan ontwikkelen.

Bij de open vraag waarom kruidenrijk grasland niet inpasbaar is op het bedrijf, kwamen drie verschillende redenen bij 34% van de deelnemers het vaakst naar voren, namelijk 1) de ingewikkeldheid van het beheer en het ontbreken van kennis hierover, 2) de hoge grondprijs en 3) de lagere opbrengst.

Er is dus een grote behoefte aan kennis/informatie over welke kruiden in kruidenrijk grasland voor moeten komen, hoe kruidenrijk aangelegd dan wel gerealiseerd kan worden en hoe het daarna beheerd moet worden. Ook hier wil men wel graag inzicht hebben in de kosten en de mogelijkheden voor subsidies wat in lijn is met de behoefte aan financiële ondersteuning.

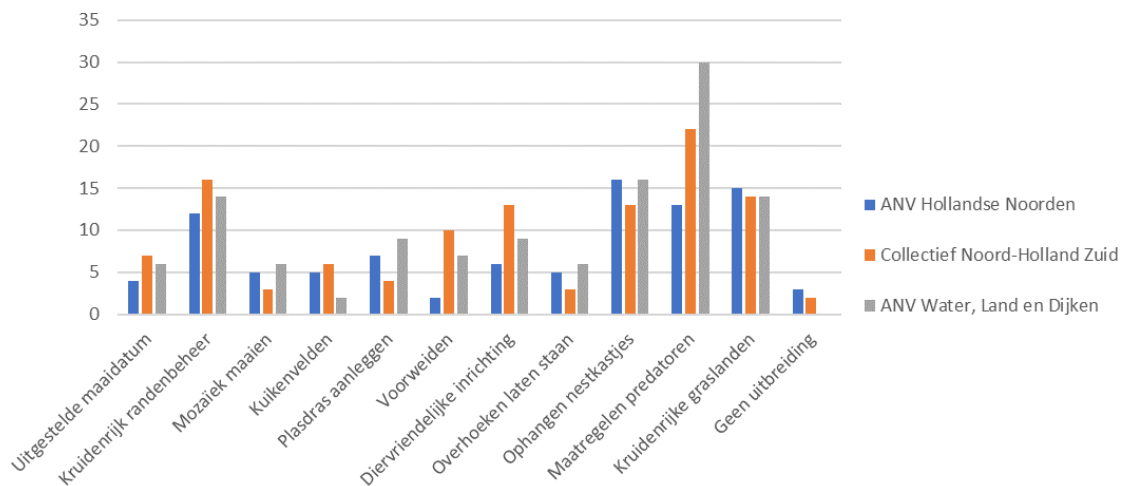
Effect van het kruidenrijke gras - De helft van de deelnemers verwacht een positief effect van kruidenrijk grasland op zijn bedrijfsvoering en in het bijzonder op de gezondheid van koeien. De kruiden zijn rijker aan mineralen en smakelijk voor de koeien met overall een positief effect op de gezondheid van de koeien. Wel gaat ook 50% van de boeren er vanuit dat de voederkwaliteit slechter is dan van regulier gras, maar desondanks leggen ook hier weer veel boeren de koppeling met de gezondheid van de koeien en de smakelijkheid van het gras.

Relevante onderwerpen voor de veehouders – De leden van de ANV's is gevraagd over welke specifieke onderwerpen ze graag door de ANV worden geïnformeerd en waarvan ze het belangrijk vinden dat de ANV daarmee aan de slag gaat. De volgende onderwerpen waren het belangrijkste ; informatie over goed bodemleven, subsidieregelingen en koegezondheid. Graag ontvangen zij hier vanuit de ANV's meer informatie. Opvallend is dat natuurinclusieve landbouw geen onderwerp is dat de leden belangrijk vinden in deze enquête uit 2019.

Figuur 4: het percentage deelnemers per onderwerp, waarbij zij hebben aangegeven hoe belangrijk zij dit onderwerp vinden zodat de ANV weet welke onderwerpen spelen bij haar leden uitgesplitst naar geen mening, helemaal niet, niet erg, enigszins wel en helemaal wel (op basis van 112 respondenten).

Kansen voor uitbreiding van het beheer - Alle deelnemers voeren al maatregelen uit voor de bescherming van weidevogels, maar ook bijna alle deelnemers (96%) zien nog mogelijkheden om meer beheer op hun bedrijf uit te voeren. De volgende drie maatregelen werden het vaakst gekozen: 1) maatregelen voor het weren van predatoren, 2) ophangen van nestkastjes en 3) toepassen van kruidenrijk grasland. Veel boeren vinden predatie een groot probleem en hebben het gevoel dat daar iets aan gedaan moet worden om de weidevogels op hun bedrijven te kunnen behouden.

Figuur 5: het aantal boeren per maatregel, die deze alsnog willen implementeren en/of uitbreiden op hun bedrijf uitgesplitst per collectief.

40% van de deelnemers geeft aan verder te willen met kruidenrijk grasland, waarvan de helft hier nieuw mee aan de slag gaat en de rest hun bestaande areaal kruidenrijk grasland wil uitbreiden.

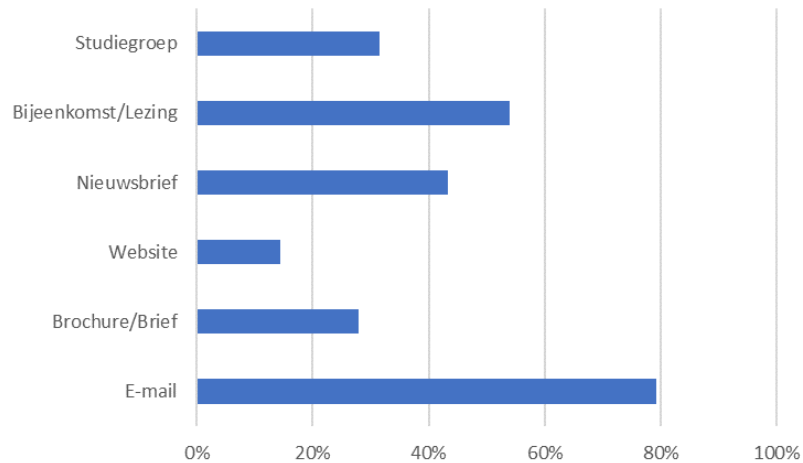
Ook is gevraagd welke maatregelen voor de bescherming van weidevogels de deelnemers nog willen uitbreiden op hun bedrijf.

Tabel 2: top drie van maatregelen per collectief waarvan de deelnemers geen of weinig behoefte aan hebben om verder uit te breiden op hun bedrijf

	ANV Water, Land en Dijken	Collectief Noord-Holland Zuid	ANV Hollands Noorden
1	Kuikenvelden	overhoeken laten staan / mozaïek maaien	Voorweiden
2	uitgesteld maaien / mozaïek maaien / overhoeken laten staan	Plas dras aanleggen	Uitgesteld maaien
3	voorweiden	Kuikenvelden	mozaïek maaien / kuikenvelden / overhoeken laten staan

Met name voor de maatregelen voor de bescherming van weidevogels, die het merendeel van de boeren al hebben op hun bedrijf is nu maar weinig animo. Vaak gaat het om maatregelen waar vanuit de collectieven de afgelopen jaren al veel is ingezet om dit uit te breiden bij hun deelnemers.

Informatie voorziening – In lijn met dat de deelnemers eerder aangaven dat hun eigen interesse leidend is om ergens mee aan de slag te gaan, maar ook dat ze eigen kennis belangrijk vinden om ergens mee aan de slag te gaan, wil meer dan 40% van de deelnemers graag op meerdere manieren informatie van hun collectief ontvangen.

Figuur 6: het percentage deelnemers per kanaal, waarmee de deelnemer meer informatie van de ANV wil ontvangen (meerdere opties aankruisen was mogelijk).

Bij voorkeur ontvangen de respondenten informatie digitaal per mail of een nieuwsbrief, maar ook het bijwonen van bijeenkomsten en lezingen wordt belangrijk gevonden om nieuwe informatie op te halen.